

Кордонська А.В.

*голова циклової комісії суспільно-гуманітарних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;*

Асмоловська Т.В.

*голова циклової комісії обліково-економічних дисциплін,
спеціаліст II категорії;*

Байлюк Л.А.

*спеціаліст,
Могилів-Подільський технологічно-економічний коледж
Вінницького національного аграрного університету*

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ

У сучасному вищому навчальному закладі семінарське заняття один з основних видів занять. Воно є засобом розвитку у студентів культури наукового мислення, а також призначений для поглибленого вивчення дисципліни, оволодіння методикою наукового пізнання. Семінарське заняття являє собою групове заняття, яке проводиться під керівництвом викладача, після прочитаної лекції з відповідної теми курсу і самостійної підготовки студентів групи. Це форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Успіхи семінарських занять у вищій школі значною мірою залежать від раціональної організації їх та активних методів проведення. Ось чому удосконалення методики проведення семінарських занять завжди є в центрі уваги викладачів вищих навчальних закладів. Вони спрямовують свою увагу на те, щоб кожне заняття було проведене на високому організаційному, науковому і методичному рівні при активній участі всіх студентів.

Семінарські заняття проводяться згідно з розкладами навчальних занять з тем, що вказані в робочих навчальних програмах і планах семінарських занять. Таке заняття – це завжди продуктивне педагогічне спілкування. Досвідчені викладачі, формуючи атмосферу творчої роботи, орієнтують студентів на виступи з характером оцінки, дискусії, співвідносячи їх із простим викладом вивчених та підготовлених тем, заслуховуванням рефератів. Викладач дає установку на прослуховування або акцентує увагу студентів на оцінці та обговоренні, залежно від тематики та ситуації. Враховуючи все це, викладач керує дискусією та розподілом ролей. Основними завданнями семінарського заняття є: розвивати пізнавальну активність і самодіяльність, уміння творчо застосовувати матеріал лекцій; поглиблювати і закріплювати знання, отримані в процесі вивчення дисципліни; сприяти розвитку творчого мислення, вміння логічно висловлювати і аргументувати свої думки, слухати один одного, продуктивно критикувати. Семінарські заняття виступають також засобом перевірки розвитку і закріплення навичок самостійної роботи, що є однією з найважливіших форм навчальної роботи студентів та сприяють вихованню

ініціативи, активності, самостійності в роботі, привчають систематичному, планомірному засвоєнню навчального матеріалу, монографічної та іншої літератури, законодавчих актів.

Відповідно до завдань і змісту роботи в коледжі поширені семінарські заняття трьох типів:

Просемінар. Головне їхнє завдання: виробити у студента вміння виконувати різноманітні практичні роботи. Просемінари – це своєрідні практикуми, які проводяться на перших-курсах курсів.

Власне семінар. Це традиційне заняття, в якому опір робиться на закріплення теоретичних відомостей, формування системи знань, підготовку до виконання подальших практичних завдань. Він може проходити у таких формах: *фронтальне семінарське заняття*, що передбачає роботу всіх його учасників над темою та питаннями; *семінарське заняття з підготовленими доповідями*, що передбачає проведення роботи навколо декількох доповідей. Головна увага – підготовка самої доповіді та співповіді, інші учасники семінарського заняття вивчають основні джерела за обраною проблемою; *комбіноване* – співвідносить комбіновані форми роботи, тобто частина питань розробляється всіма учасниками, решта – підготовка доповідей та повідомлень.

Спецсемінар. Вони проводяться на третьому-четвертому курсах і мають на меті ширше залучати студентів до науково-дослідницької роботи коледжу та університету. На семінарських заняттях студенти набувають уміння проводити наукові дослідження з тих чи інших актуальних проблем. Такий семінар покликаний поєднувати теоретичну підготовку майбутніх фахівців з їх участю в науково-дослідній роботі.

У своїй роботі практикуємо такі види семінарських занять: *семінар-колоквіум* – активна жвава бесіда на зазначену в плані тему, коли і викладач, і студенти ставлять запитання, в обговоренні яких беруть участь усі студенти;

семінар-вивчення першоджерел – обговорення і аналіз історичних джерел, їх критика, дешифрування, коментування та реконструкція історичних фактів;

семінар-диспут – дискусія навколо проблем, які по-різному тлумачаться, висвітлюються вченими різних наукових напрямків або в різних країнах; *семінар-рольові ігри* – висвітлення позицій політичних діячів, відомих педагогів та вчених, з'ясування їх поглядів при висвітленні проблем розвитку суспільства у вигляді ділової гри; *семінар-симпозіум* – обговорення усних виступів і підготовлених рефератів; *метод ситуацій (кейс-метод)* – використання опису реальних соціальних і економічних ситуацій, аналіз ситуацій, виявлення суті проблеми, пропонування можливих розв'язків і вибір кращих з них.

З досвідом роботи форми і методи семінарського заняття урізноманітнюються в залежності від характеру навчальної дисципліни, теми, особливостей студентської аудиторії та її реальних можливостей. Рекомендуємо також проводити змішані (комбіновані) види семінарських занять. Кожне семінарське заняття має містити елементи дискусії між

студентами і активну участь всіх присутніх. На заняттях практикується використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів та Інтернету.

Під час організації семінарських занять варто дотримуватися таких вимог: наявність стабільного розкладу семінарських занять; обговорення і затвердження на засіданні циклової комісії планів семінарських занять як організуючого фактора самостійної роботи студентів; укладання списків рекомендованої літератури з поділом її на основну і додаткову із зазначенням сторінок першоджерел, що належать до конспектування (у відповідності з бюджетом часу, відведеного для самостійної роботи з даної дисципліни згідно вимог робочої програми); наявність методичних рекомендацій до семінарських занять; забезпечення занять наочно-ілюстрованими матеріалами, сучасними комп'ютерними засобами навчання, письмовими завданнями, тестами тощо.

Підготовка до семінарського заняття поділяється на попередню та безпосередню. Попередня підготовка включає збір матеріалів по темі, розробку плану заняття, розробку методичних рекомендацій для проведення заняття; безпосередня – відвідування лекцій по темі семінарського заняття чи ознайомлення з її текстом; опрацювання літератури і нормативних документів, підготовку плану-конспекту і дидактичних матеріалів.

У плані вказується тема, мета, завдання вивчення навчального матеріалу, питання для обговорення, література (обов'язкова та додаткова). Якщо семінарське заняття формулюється у вигляді доповідей, то формулюються теми, до яких додається основна література для ознайомлення кожного учасника заняття. При проведенні комбінованого семінарського заняття визначаються питання для фронтального вивчення та розробляються теми рефератів. За наявності навчально-методичних комплексів необхідність в останніх видах роботи відпадає, тому що учасники семінару працюють відповідно до розробок циклової комісії.

Отже, алгоритм підготовчої роботи викладача до семінару може виглядати так: ретельно зважити зміст чергової теми семінарського заняття, її місце в загальній системі занять; опрацювати необхідну літературу (як рекомендовану для студентів, так і додаткову); розробити план проведення семінарського заняття, що включає послідовне викладення в тезисній формі основних положень теми; скласти перелік основних і додаткових питань; підготувати ілюстративні приклади для зв'язку дисципліни з практикою, з життям; підготувати наочні й допоміжні засоби; спрогнозувати той матеріал, що, викликає певні труднощі у студентів; розподілити всі елементи семінарського заняття за часом.

Під час проведення семінарського заняття слід виділяти такі основні компоненти: *вступне слово викладача* (визначається основна мета семінарського заняття; місце, що займають питання даного семінарського заняття в курсі, який вивчається; головні питання семінарського заняття; методичні рекомендації щодо виступу студентів з даної тематики); *обговорювання питань семінарського заняття* (використання обґрунтованих міркувань студентів з приводу виступів учасників семінарського заняття, запитань, які виникають у студентів, організація дискусії, корегування її в

межах запланованої теми, короткий висновок після кожного питання); *заклучне слово* (реалізація мети семінарського заняття, конструктивний аналіз усіх виступів та відповідей, стимуляція активності студентів).

Семінарське заняття є ефективним підсумком всієї навчальної роботи викладача, тому що проведення її на високому теоретичному і методичному рівнях значною мірою обумовлено: наявністю лекційних матеріалів, що відповідають вимогам сучасності; методикою читання лекцій; педагогічною майстерністю викладача; організацією самостійної роботи студентів під керівництвом викладача на консультаціях. Таким чином, на семінарських заняттях студенти набувають досвіду організації пізнавальної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005.
2. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007.

Кравцова А.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОПЕДЕВТИКИ КОМПОЗИЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ

Традиції дослідження проблеми композиції, сформовані поколіннями науковців, з одного боку, створюють ілюзію всебічного вирішення усіх питань, пов'язаних із нею, а з іншого – стали основою для розвитку розмаїття підходів до її визначення й опису. Необхідність систематизації теоретико-методологічних даних, отриманих й обґрунтованих науковцями, пов'язана із потребою змістового наповнення терміну, а також визначенням функціонального потенціалу композиції. Викладач повинен так формулювати завдання для студентів, щоб виявити певний зв'язок між певними проблемами та зазначеними методами і засобами їх рішення.

Проблема пропедевтики у композиції цікавила і цікавить багатьох педагогів: В.В. Зінько, М. Акушев, Й. Зісельс, А.П. Політюк, О.С. Попов, О. Агеєва, П. Новічков, Д.К. Максвелл, Л.В. Шубников, Т. Атемасова, В.В. Ванслов, С.А. Гавріляченко, Л.В. Шепелев, О. Чернишов. Питання розвитку і формування композиційного мислення студентів були предметом дисертаційних досліджень багатьох авторів, зокрема, А.Д. Куликова, Н.П. Меньшикова, Л.І. Панкратовой, С.Н. Данілушкін. Н.П. Панкратова у своїй дисертації розглядала композиційне мислення як основу професійної підготовки художника-педагога [2].

Класичне визначення композиції в образотворчому мистецтві дав в епоху італійського Відродження теоретик і архітектор Леон Баттіста Альберті у